A large, faint, light-colored graphic of a fish is centered on the page, serving as a background for the title text. The fish is depicted in a stylized, almost abstract manner with thick, rounded lines.

Veileder om fiskevelferd ved utvikling og bruk av metoder, utstyr, teknologi mv i akvakultur

Oppdatert juni 2020

Formål

Veilederen skal bidra til å etablere en felles forståelse for hva som ligger i lov- og forskriftskrav om velferd hos fisk og andre akvatiske dyr ved bruk av metoder, utstyr, teknologi mv (heretter kalt metoder) generelt og nye metoder spesielt.

Veilederen skal tydeliggjøre hva Mattilsynet legger til grunn ved tilsyn med metoder.

Hensikten er å bidra til at metoder som brukes og utvikles i akvakulturnæringen og i annen næringsvirksomhet med akvatiske dyr, skal være egnet ut fra hensynet til dyrenes velferd.

Definisjon

Metoder: driftsformer, metoder, utstyr, installasjoner, tekniske løsninger mv., brukt på akvatiske dyr

Relevante lover og forskrifter

- LOV-2009-06-19 nr. 97: Lov om dyrevelferd (dyrevelferdsloven)
- FOR 2008-06-17 nr. 822: Forskrift om drift av akvakulturanlegg (akvakulturdriftsforskriften)
- FOR-2006-10-30 nr. 1250: Forskrift om slakterier og tilvirkingsanlegg for akvakulturdyr
- FOR-2008-06-17 nr. 820: Forskrift om transport av akvakulturdyr
- FOR-2008-06-17 nr. 823: Forskrift om etablering og utvidelse av akvakulturanlegg, zoobutikker mm
- FOR 2004-03-19 nr. 537: Forskrift om internkontroll for å oppfylle akvakulturlovgivningen (forskrift om IK-akvakultur)
- FOR-2015-06-18 nr. 761: Forskrift om bruk av dyr i forsøk

1.0 Hjemmelsgrunnlag

Dyrevelferdslovens § 8 har bestemmelser om at metoder skal være egnet til å ivareta dyrenes velferd, herunder krav til at det som er nytt skal være testet ut og funnet egnet før det tas i bruk.

Bestemmelsene i lovens § 8 er tatt inn som egne paragrafer i flere særfor skrifter som omhandler akvakulturdyr, herunder i akvakulturdriftsforskriftens §20, forskrift om transport av akvakulturdyr § 15 og forskrift om slakterier mv for akvakulturdyr § 12.

Denne veilederen sier noe om hvordan lovens § 8 samt tilsvarende forskriftsbestemmelser skal forstås når det gjelder akvatiske dyr. Den er særlig relevant når det gjelder aktiviteter knyttet til oppdrettsfisk, der bruk av metoder reguleres gjennom særfor skrifter.

Veilederen er også relevant for annen aktivitet der velferd ved bruk av metoder ikke reguleres gjennom forskrift. Eksempler på dette er hold, levendetransport og levende omsetning av tiftokreps og annen villfisk, fangstbasert akvakultur, eventuelle nye bruksformer av fisk og andre akvatiske dyr mm.

Metoder til rensefisk i oppdrett, transport og ved bruk, omfattes av akvakulturdriftsforskriften.

Når det gjelder fangstmetoder for villfisk følger det av forarbeidene til dyrevelferdsloven at fangstmetodene som var i alminnelig bruk før loven trådte i kraft også vil være tillatt etter at loven trådte i kraft. Utvikling av ny fangstmetodikk skal ta hensyn til velferd ved fangst og avliving.

Virksomhetens risikostyring (jf. forskrift om IK-akvakultur) er sentral, særlig når nye metoder tas i bruk.

2.0 Krav og forventninger til innovasjon og dokumentasjon

Generelt er det forventninger om at all innovasjon følger et målrettet og relativt forutsigbart løp som følger vitenskapelige prinsipper for uttesting og dokumentasjon. Dette er godt illustrert i figur 2.1-1 på s. 288 i håndboka «[Velferdsindikatorer for oppdrettslaks: Hvordan vurdere og dokumentere fiskevelferd](#)» (NOFIMA m.fl. 2018, FHF-prosjekt).

Mange forsøk som er nødvendig for uttesting og dokumentasjon, krever godkjenning etter forsøksdyrregelverket. Se mer informasjon om godkjenning i pkt. 5.

Dersom det er behov for uttesting i akvakulturanlegg som ikke kommer inn under forsøksdyrregelverket, gjelder akvakulturdriftsforskriften § 20 tredje ledd. Slik uttesting skal meldes inn til Mattilsynet på fastsatt skjema og skal gjennomføres i tråd med kravene i den bestemmelsen. Se mer om dette i pkt. 5.

Uttesting som ikke skal gjennomføres på akvakulturanlegg, og som ikke er søknadspliktig etter forsøksdyrregelverket, kan ikke gjennomføres uten at det foreligger dispensasjon fra regelverket. Se mer om dette i pkt. 5.

Viktige prinsipper ved forsøk der nye metoder testes ut, er at det kun skal brukes fisk når dette er nødvendig og at det skal brukes så få fisk som mulig. Det innebærer også begrensede muligheter for å gjennomføre parallellforsøk.

Uttesting og dokumentasjon må bygge på en risikovurdering av hvilke velferdseffekter som den aktuelle metoden kan ha. Havforskningsinstituttet har laget et [skjema](#) for velferdsvurdering av ny teknolog.

Håndboken «[Velferdsindikatorer for oppdrettslaks: Hvordan vurdere og dokumentere fiskevelferd](#)» gir god faglig støtte for beste praksis.

3.0 Hva skal til for at metoder skal være egnet ut fra hensyn til fiskens velferd?

Det bør være et mål å tilrettelegge for positiv velferd. Unødige påkjenninger skal ikke forekomme.

Hva som ligger i begrepet unødige påkjenninger, er til dels skjønnsmessig og vil endres med kunnskap og holdninger i næring og samfunn. Dersom fisk påføres en «nødvendig» belastning, må det foreligge et berettiget formål. Samfunnsnyttens av tiltaket vil være sentralt når det vurderes om formålet er berettiget. Et berettiget formål er ikke nok i seg selv, graden av påkjenning er viktig og må veies opp mot formålet. Det kan være relevant å sammenligne med annet utstyr/metode til samme formål. Noen påkjenninger er så store at de er uakseptable uavhengig av formål. Dokumentasjon må vise eventuelle negative konsekvenser og hvordan disse er redusert til et minimum.

Det er en viktig forutsetning at utviklingen må gå i riktig retning, dvs. at velferden over tid blir bedre, ikke verre.

4.0 Ansvar

4.1 Leverandørens/utviklerens og kompetanseaktørens ansvar

Leverandøren/utvikleren skal påse at metoder som leveres er egnet ut fra hensynet til fiskens velferd og at de kan brukes på en velferdsmessig forsvarlig måte. Dette skal være testet ut og dokumentert **før** det forhandles og tas i kommersielt bruk. Leverandøren har

også ansvar for at uttestingen gjennomføres slik at eventuelle velferdsmessige konsekvenser avdekkes og at resultater og konklusjoner er pålitelige.

For å kunne fremskaffe pålitelig dokumentasjon om metodens egnethet, skal leverandør/utvikler sørge for at riktig faglig kompetanse er involvert i uttestingen og at det gis gode nok rammebetingelser til at de kan ivareta sin vitenskapelige rolle og integritet. Kompetanseaktørene har på sin side et selvstendig ansvar for å sørge for den at den faglige gjennomføring er god nok samt de konklusjoner som de formidler.

Konsekvensen ved å selge utstyr som ikke er egnet ut fra hensynet til fiskevelferd er at den som har kjøpt utstyret ikke kan bruke det. Dette gjelder uavhengig av om det foreligger dokumentasjon eller ikke.

Formidling av dokumentasjon, inkludert brukerveiledning, er viktig for å tilrettelegge for lovlig bruk. Dokumentasjonen skal være offentlig tilgjengelig, og den skal om nødvendig oppdateres med basis i brukserfaringer.

Det kan være noen metoder som i praksis ikke lar seg prøve ut i liten skala før utstyret er ferdig bygget. Et eksempel på dette er nytt design i brønnbåtteknologi, helt nye merdkonsepter etc. Dette stiller store krav til risikovurdering før bygging. Det må settes av tilstrekkelig tid til at utprøving kan skje med et begrenset antall fisk før kommersiell drift starter.

4.2 Brukers ansvar

Virksomheten som skal bruke metoder har ansvar for at disse er egnet ut fra hensynet til fiskens velferd. De må påse at det finnes dokumentasjon fra uttesting og brukerveileder. Dersom de velger å unnlate å følge brukerveilederen, har de ansvar for å dokumentere at dette er forsvarlig.

Virksomheten må også vurdere om det er spesielle velferdsmessige konsekvenser ved bruk på eget anlegg, knyttet til bl.a. drift, lokalitet og fiskens fysiologiske eller helsemessige tilstand, som gjør at den aktuelle bruken ikke vil være forsvarlig (jf. forskrift om IK-akvakultur, § 5 bokstav e). Videre må de ha en plan for hvilke tiltak som iverksettes dersom det oppstår problemer.

Dersom bruken er velferdsmessig uforsvarlig, skal den avsluttes. Om dette skyldes brukerfeil kan dette rettes opp. Om metoden i praksis er uegnet eller om lokalitet eller andre driftsmessige forhold gjør at det ikke er mulig å bruke metoden forsvarlig, kan det ikke brukes. Utslakting kan være nødvendig i ytterste konsekvens

I noen tilfeller vil brukeren også være den som utvikler metoden. Eksempler på dette kan f.eks være den konkrete oppbyggingen og designet av et lukket anlegg. I slike tilfeller har bruker i tillegg samme ansvar som forhandler/utvikler, jf. pkt 4.1.

Dersom bruken av metoden er ledd i forsøk eller uttesting for å fremskaffe dokumentasjon, er virksomheten ansvarlig for at dette skjer i tråd med regelverket (se pkt. 5).

Om det ikke er mulig å teste ut metoden i liten skala, som for eksempel kan være tilfelle for de fleste utviklingstillatelsene, må det foreligge planer for rask evakuering av fisken dersom det skulle skje uhell eller på annen måte vise seg at levemiljøet ikke er egnet for fisken.

4.3 Mattilsynets ansvar

Mattilsynet skal føre tilsyn med bruken, herunder også risikostyringen. Om en metode ikke fungerer velferdsmessig forsvarlig kan Mattilsynet fatte vedtak om midlertidig eller permanent bruksforbud.

Mattilsynet kan føre tilsyn med dokumentasjon og brukerveiledning. Det vil være særlig relevant i tilfeller der det er vanskelig å vurdere velferden til fisken kun ved inspeksjon.

Mattilsynet godkjenner ikke metoder, og skal normalt heller ikke kvalitetssikre dokumentasjon. Vi har tillitt til at utstyrleverandører, metodeutviklere og brukere har forstått sitt ansvar og de konsekvenser som følger av å bruke metoder som ikke er godt nok dokumentert og/eller som har unødige negative velferdseffekter på fisken.

Mattilsynet kan likevel føre tilsyn med om metoder som forhandles er forsvarlig på generell basis og at dokumentasjonen er dekkende og er gjennomført i samsvar med krav som er satt for dette i forskrift eller vilkår.

5.0 Uttesting av nye metoder og forsøk

Fisk og andre dyr er vernet mot behandling som vi ikke kjenner konsekvensene av. Dette vernet er bestemt av Stortinget og nedfelt i dyrevelferdsloven.

For å muliggjøre innovasjon, er det imidlertid åpnet for unntak fra dette absolutte vernet. Dette gjøres først og fremst gjennom krav om godkjenning av forsøk etter forsøksdyrregelverket. Utprøving i akvakulturanlegg som er nødvendig for å fremskaffe informasjon om metodens konsekvenser for fiskens velferd, er også unntatt fra dette absolutte vernet på visse vilkår etter akvakulturdriftsforskriftens § 20. For øvrig kreves det dispensasjon fra dokumentasjonskrav i regelverket.

5.1 Godkjenning etter forsøksdyrregelverket

Mange forsøk, også storskala uttesting av nye metoder, kan kreve godkjenning etter forsøksdyrforskriften.

Virksomhet må i god tid før forsøksstart undersøke om planlagt forsøk og uttesting er søknadspliktige etter forsøksdyrregelverket. Når dette er klarlagt iverksettes den aktuelle søknadsprosessen.

Alle forsøk må være tilknyttet en godkjent forsøksdyrvirksomhet, det er kompetansekrav til søker og medarbeidere og søknaden må sendes på eget skjema (i FOTS) via den godkjente forsøksdyrvirksomheten.

Se ellers: [Forsøksdyr | Mattilsynet](#)

5.2 Uttesting etter akvakulturdriftsforskriftens § 20 er meldepliktig.

Uttesting på akvakulturanlegg (jf. akvakulturdriftsforskriftens definisjon av akvakulturanlegg) som er nødvendig for å skaffe dokumentasjon om metodens egnethet og som ikke reguleres av forsøksdyrregelverket, kan gjennomføres uten dispensasjon fra dokumentasjonskravet.

Slik uttesting kan gjennomføres på vilkårene i tredje ledd i [akvakulturdriftsforskriften § 20](#).

Uttestingen er meldepliktig – [bruk dette skjema](#).

Det stilles likevel strenge krav til kvalitet og kompetanse for slik uttesting. Det skal bl.a. ikke brukes flere fisk enn nødvendig.

Hensikten med unntaket er å

- gjøre det mulig å skaffe nødvendig dokumentasjon til å vurdere om metoden er egnet ut fra hensynet til fiskens velferd
- utarbeide brukerveiledere som kan bidra til forsvarlig bruk

Oppdrettere skal melde fra i god tid til Mattilsynet dersom fisk på lokalitetene deres skal bli brukt til uttesting av metoder. Det er for at Mattilsynet skal kunne føre tilsyn med at slik uttesting skjer i samsvar med reglene.

Meldeplikten gjelder ikke for uttesting som er søknadspliktig etter forsøksdyrregelverket.

Dersom uttestingen innebærer vesentlige endringer av drift og/eller lokalitet må det gjøres ny vurdering av lokalitetens egnethet. Oppdretter er ansvarlig for å søke om godkjenning, jf. § 5 i forskrift om utvidelse av akvakulturanlegg mv.

5.3 Dispensasjon fra dokumentasjonskravet.

Forskrift om slakterier og tilvirkingsanlegg for akvakulturdyr og forskrift om transport av akvakulturdyr har ikke tilsvarende bestemmelser for uttesting som akvakulturdriftsforskriften. Det må derfor foreligge dispensasjon fra dokumentasjonskravet i disse forskriftene, for at uttesting skal være tillatt.

- Slakteri eller rederi der uttestingen skal gjennomføres sender søknad om dispensasjon til lokalt Mattilsyn
- Søknaden må vise at følgende faktorer ivaretas under utprøvingen:
 - det foreligger en plan for hvordan utprøvingen skal gjennomføres, evalueres og dokumenteres,
 - utprøvingen gjennomføres ved bruk av færrest mulig fisk,
 - utprøvingen planlegges, gjennomføres, evalueres og dokumenteres i samarbeid med personell med relevant kompetanse innen fiskevelferd og andre aktuelle fagområder
 - uttestingen skal skje etter vitenskapelige prinsipper og skal kunne dokumentere de velferdsmessige konsekvensene av metoden ved den aktuelle bruken.
- Det forutsettes at dokumentasjon om metodens konsekvenser for fiskevelferd skal gjøres offentlig tilgjengelig.
- For å redusere saksbehandlingstid anbefales det å legge ved eventuell uttalelse fra forsøksdyrmyndighetene om at forsøket ikke er søknadspliktig etter forsøksdyrregelverket.

5.4 Grensegang mot forsøksdyrregelverket

Dagens fortolkning er at søknadsplikt etter forsøksdyrforskriften slår inn for:

1. alt som er eksperimentelt (dvs. uttesting av metoden som man ikke kjenner de velferdsmessige konsekvensene av), og
2. dersom det i tillegg er grunn til å tro at uttestingen vil påføre dyret smerte, frykt, varig skade eller annen belastning tilsvarende eller større enn ved å føre inn en nål etter god veterinær praksis.

Forarbeidene til revisjon av akvakulturdriftsforskriften (jf. fastsettelse 19.04.2018), innebærer en innskjerping av forvaltningspraksis når det gjelder utvikling og bruk av nye metoder til fisk, også mht. grensegangen til forsøksdyrregelverket. Eksempelvis er mekaniske avlusingsmetodene mer belastende enn et nålestikk. Disse burde derfor vært omsøkt etter

forsøksdyrregelverket, og ikke vært håndtert under daværende dispensasjonspraksis etter akvakulturdriftsforskriftens § 20.

Uttesting etter akvakulturdriftsforskriftens § 20 tredje ledd (eller tilsvarende dispensasjoner fra annet regelverk) skal først og fremst regulere uttestinger hvor der de fiskevelferdsmessige konsekvenser av metoden ikke er dokumentert og det **ikke** er grunn til å tro at fisk vil påføres belastninger tilsvarende eller større enn et nålestikk. Å konkludere med at det ikke er grunn til å tro at fisken vil belastes under uttesting, vil kreve en fiskevelferdsfaglig vurdering, basert på en risikokartlegging.

6.0 Andre tillatelser

Dersom metoden innebærer endringer i driften som kan påvirke fiskens velferd, vil det i følgende tilfeller være nødvendig med ny godkjenning:

- forskrift om etablering og utvidelse av akvakulturanlegg, zoobutikker m.m. § 5 innebærer at vesentlig endring av allerede godkjent akvakulturanlegg skal være godkjent av Mattilsynet
- forskrift om slakterier og tilvirkingsanlegg for akvakulturdyr § 4 innebærer at endring av drift ved slakteri og tilvirkingsanlegg skal godkjennes av Mattilsynet.
- forskrift om transport av akvakulturdyr § 4 innebærer at eksisterende godkjenning blir ugyldig så snart transportmiddelet endres eller får montert nytt utstyr som påvirker akvakulturdyrenes velferd.

Den som er ansvarlig for driften må vurdere om endringen innebærer behov for ny godkjenning. Ta kontakt med lokalt Mattilsyn for å avklare om planlagt endring krever ny godkjenning.

7.0 Sjekkpunkter

Nedenfor er det skissert eksempler på sjekkpunkter som kan være relevante for å vurdere om bruken av metoder vil være forsvarlig og i tråd med regelverket. Dette er ikke uttømmende, og andre sjekkpunkter kan være relevant for å sikre forsvarlig og lovlig bruk.

Før du beslutter å anskaffe eller fase inn ny metode:

- Finnes det dokumentasjon som viser velferdsmessig konsekvenser av metoden ved bruk?
- Finnes det brukermanual som angir hvordan metoden skal brukes for å være velferdsmessig forsvarlig?
- Vil den planlagte bruken medføre en unødig påkjenning for fisken, samfunnsnytte og belastning tatt i betraktning?
- Er bruken risikovurdert for eget anlegg/virksomhet?
 - Er det tilfeller der bruk av metoden ikke vil være egnet eller man må ta særlige hensyn ut fra hensynet til fiskevelferd (f.eks. fiskens tilstand mht. helse, størrelse eller fysiologi, lokalitetsspesifikke forhold, driftsmessige forhold mm)?
- Er det behov for ny godkjenning til aktiviteten (lokaliteten, transportmiddelet og slakteriet)?
- Spesielt ved uttesting av metoder som mangler dokumentasjon:
 - Er det undersøkt om forsøket søknadspiktig etter forsøksdyrregelverket, og er det i så fall innhentet slik godkjenning?

- Om uttestingen ikke er søknadspliktig etter forsøksdyrregelverket og skal gjennomføres i akvakulturanlegg: Er det sendt melding til Mattilsynet om uttestingen i god tid før oppstart?
- Om uttestingen ikke er søknadspliktig etter forsøksdyrregelverket og ikke skal gjennomføres i akvakulturanlegg: Er det søkt om, og har Mattilsynet gitt dispensasjon til uttestingen?

Før metode tas i bruk:

- Er det utarbeidet risikokartlegging, risikoreduserende tiltak og beredskapsplaner som sikrer velferdsmessig forsvarlig bruk?
- Er det klare kriterier for når metoden kan brukes/ikke kan brukes?
- Er det rutiner for kontroll før, under og etter bruk av metoder?
- Er det rutiner og kriterier for å avbryte og/eller justere bruk?
- Er bruken i den aktuelle situasjonen risikovurdert, bl.a. mht. fiskens helsetilstand og fysiologiske tilstand, vannkvalitet og levemiljø m.m.?

Ved bruk:

- Hvordan påvirker metoden fisken?
- Brukes metoden iht. brukermanual?
- Følges egne planer for bruk, oppfølging og svikt?
- Gjennomføres det avviksbehandling av tilfeller der håndtering, behandling eller annet har gitt skade eller dødelighet på fisk?
- Justeres bruken og planer fortløpende ved behov?

Innledning

Dyrevelferdsloven gir dyr beskyttelse mot at det tas i bruk driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger i et dyrehold som ikke er egnet til å ivareta dyrenes velferd.

Kravet til egnede metoder, driftsformer etc. er slått fast i lovens § 8 (se faktaboks)

Hvilken betydning har kravet for oppdrettsfisk?

Dyrevelferdsloven § 8 gir oppdretter ansvaret for å sikre at metoder, utstyr etc. er egnet velferdsmessig dersom de skal tas i bruk i dyreholdet, se første ledd. Den som markedsfører eller omsetter har ansvar for å påse at metoden, utstyret etc. er utprøvd og funnet egnet før det markedsføres eller omsettes, se annet ledd.

Driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger som ikke er egnet til å ivareta hensynet til dyrenes velferd er forbudt å ta i bruk der fisk holdes.

Dyrevelferdsloven åpner for at det kan gis nærmere regler om hvordan vi skal sikre at metoden, utstyret etc. er egnet i tråd med kravet i § 8, se § 8 tredje ledd.

Myndighetene har fastsatt krav i forskrifter om at utstyr, metoder etc. som tas i bruk i et oppdrett skal ha dokumentasjon som viser konsekvensene for fiskens velferd. Kravene er gitt i to forskrifter:

- Forsøksdyrforskriften
- Akvakulturdriftsforskriften

Forsøksdyrforskriften:

- Mange forsøk som er nødvendig for utprøving som skal føre til dokumentasjon for egnethet, krever godkjenning etter forsøksdyrregelverket. Et forsøk blir søknadspliktig allerede etter en relativt lav belastningsgrad, se forsøksdyrforskriften § 2 femte ledd f). Før man starter forsøket må man derfor undersøke om forsøket er søknadspliktig. Forespørsel sendes til: forsoksdyr@mattilsynet.no.
- Det er altså kun ved helt minimale belastninger for fisken at metoder, utstyr etc. kan tas i bruk i et oppdrettsanlegg uten at metoden, utstyret osv. er testet gjennom et forsøk som har godkjenning i forsøksdyrregelverket.

Dersom du er oppdretter og skal ta i bruk en metode, utstyr etc. i oppdrettsanlegget eller du ønsker å markedsføre eller selge en metode, utstyr etc., må du altså forsikre deg om at metoden, utstyret etc. enten har anerkjent dokumentasjon som viser egnethet for fiskens velferd, eller vise at metoden, utstyret etc. kommer inn under unntaket med lav belastningsgrad.

Dyrevelferdsloven § 8 sier følgende:

§ 8. Driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger

Dyreholder skal påse at driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger som brukes til dyr, er egnet til å ivareta hensynet til dyrenes velferd.

Den som markedsfører eller omsetter nye driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger til bruk på dyr eller i dyrehold, skal påse at disse er utprøvd og funnet egnet ut fra hensynet til dyrevelferd.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om omsetning og bruk av visse driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger samt om godkjenning og dokumentasjon av egnethet.

Akvakulturdriftsforskriften:

- Dersom du har forsikret deg om at metoden, utstyret etc. har så lav belastningsgrad slik at godkjenning etter forsøksdyrregelverket ikke trengs, og du ønsker å sikre at metoden, utstyret har nødvendig dokumentasjon som viser at metoden, utstyret er egnet velferdsmessig for fisken, kan en metode, utstyr testes i et akvakulturanlegg i tråd med akvakulturdriftsforskriftens § 20 tredje ledd.
- Bruk av metoder, utstyr som ikke har påkrevd dokumentasjon innhentet enten som en følge av utprøving etter forsøksdyrforskriften, eller etter utprøving i samsvar med kravene i akvakulturdriftsforskriftens § 20 tredje ledd, er forbudt.

Det har fra flere hold vært ønsket å gi bedre veiledning i hvordan man kan gå fram for å dokumentere hvilke konsekvenser en metode eller et utstyr har for fiskens velferd. I dette vedlegget redegjør vi for dette.

Kravene etter dyrevelferdsloven § 8 og akvakulturdriftsforskriftens § 20 gjelder uavhengig av hvilken type akvakulturtillatelse som skal driftes.

Kravene gjelder altså ved utstyr og metoder knyttet til drift av alle typer sjø- og landbaserte akvakulturtillatelser, også inkludert forsknings-, utvikling- og «grønne» tillatelser.

Når en metode eller et utstyr brukes som behandling av sykdom eller mot parasitter gjelder også lov om dyrehelsepersonell herunder lovens § 18.

I det følgende vil vi klargjøre vilkårene som akvakulturdriftsforskriften § 20 tredje ledd setter for utprøving som gjennomføres som nødvendig ledd i å skaffe dokumentasjon om metodens konsekvens for fiskens velferd.

Når utprøving gjennomføres i oppdrettsanlegg har oppdretter plikt til å påse at reglene i for utprøving i § 20 etterleves.

Ved ordinær drift må oppdretter kunne framlegge dokumentasjon på at utstyret og metodene som brukes på lokaliteten har dokumentasjon som viser metoden, utstyret etc. sin konsekvens for fiskens velferd. Dokumentasjonen må være utviklet slik forsøksdyrforskriften eller akvakulturdriftsforskriftens § 20 krever. I tillegg må det foreligge veiledning i hvordan metoden, utstyret skal brukes for å ivareta fiskevelferden etter dvl. § 8.

Den som markedsfører og omsetter metoder og utstyr må kunne vise kundene sine hvordan metodene, utstyret, etc. er utviklet, at metodene, utstyret, etc. er i tråd med regelverket, og hvordan metodene, utstyret, etc. skal brukes på en måte som er forsvarlig ut fra hensynet til dyrevelferd.

Det er nødvendig å utarbeide god brukerveiledning/brugerhåndbok. Det er viktig at man allerede under planlegging av utarbeiding av methodedokumentasjon også planlegger for slik brukerveiledning.

For akvakulturutstyr der bruker må kunne fremlegge dokumentasjon i tråd med ADF § 20, må dokumentasjonen dessuten gjøres tilgjengelig på en måte så de kan fremlegge denne ved inspeksjon. Det forutsettes at oppdretter etterspør denne dokumentasjon.

Utstyr og metoder som brukes i behandlingsøyemed

Dersom metoden, utstyret etc. skal brukes for å behandle fisk mot sykdom, for eksempel mot lakselus, vil kravene i dyrevelferdsloven § 9 også gjelde for metoden eller utstyret. Medisinsk behandling skal utføres på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte og ivareta dyrets funksjonsevne og livskvalitet. Dokumentasjonen av metoden, utstyret etc. må vise at kravet i § 9 kan oppfylles ved bruk på fisk.

Kun autorisert dyrehelsepersonell kan behandle dyr mot sykdom, se dyrehelsepersonelloven § 18. Dyrehelsepersonell kan ikke ta i bruk metoder, utstyr etc. på fisken i et anlegg som ikke oppfyller kravene i dyrevelferdslovens § 8 og § 9.

Vedlegget her vil innarbeides i veilederen ved neste revisjon.

Formålet med utprøving skal være å skaffe dokumentasjon om metodens konsekvens for fiskens velferd

Det er en grunnleggende forutsetning at metoder og utstyr som brukes til dyr skal være egnet ut fra hensynet til dyrenes velferd. Hva som ligger i dette, er omtalt i veilederens kap. 3.0.

For å avgjøre om en metode er egnet må man vite hvilke konsekvenser en metode eller utstyr har/kan ha for dyrene. Dette er grunnen til at det ikke er lov til å bruke metoder eller utstyr før konsekvensene for fiskens velferd er dokumentert.

Begrunnelsen for unntaket i tredje ledd, om at metoder og utstyr som brukes skal være dokumentert, er altså å muliggjøre utprøving som er nødvendig for å fremskaffe dokumentasjon om velferdsmessige konsekvenser. Dette gjelder de tilfellene dette lar seg gjøre på en så velferdsmessig skånsom måte at det ikke er søknadspiktig etter forsøksdyrforskriften.

Men husk at selv lett belastende forsøk og utprøving krever godkjenning etter forsøksdyrregelverket, jf. presisering i andre ledd. Dette godkjenningskravet gjelder også om fisk allerede utsettes for slike belastninger i kommersiell drift, og også om utprøving gjennomføres i kommersiell skala. Mattilsynet vil stoppe forsøk som skulle hatt slik godkjenning.

En grunnforutsetning i enhver innovasjon av metoder eller utstyr som skal brukes til eller på dyr, er at disse skal være egnet ut fra hensynet til dyrevelferd, jf. kravet i første ledd.

Utprøving og dokumentasjon av metodens eller utstyrets konsekvenser for fiskens velferd er nødvendig for å vurdere dette.

Til enhver tid i innovasjonsløpet må man vurdere om metoden har potensiale til å fungere forsvarlig. Dette er viktig for å unngå å påføre dyr unødige belastninger, men også for å unngå å bruke tid og ressurser på å utvikle metoder som ikke kan brukes.

Hva som ligger i begrepet «unødige påkjenninger», er til dels skjønnsmessig og vil endres med kunnskap og holdninger i samfunnet. Les mer om dette i veilederens kap. 3.

Forutsetningene for unntaket er gitt i akvakulturdriftsforskriftens § 20 tredje ledd bokstav a-f. I det følgende redegjør vi for disse.

Akvakulturdriftsforskriftens § 20 første, andre og tredje ledd første setning sier følgende:

«Metoder, installasjoner og utstyr som brukes til fisk, herunder forflytningsutstyr, rørsystemer og automatisk vaksinasjonsutstyr, skal være egnet ut fra hensynet til fiskevelferd.

Metoder, installasjoner og utstyr kan bare brukes i et akvakulturanlegg når konsekvensene for fiskens velferd er dokumentert. Utprøving som er omfattet av forskrift 18. juni 2015 nr. 761 om bruk av dyr i forsøk, er unntatt fra dette kravet. Mattilsynet avgjør om utprøvingen omfattes av forskrift om bruk av dyr i forsøk.

Unntatt fra kravet i andre ledd er også utprøving som ikke reguleres av forsøksdyrregelverket og som gjennomføres som nødvendig ledd i å skaffe dokumentasjon om metodens konsekvens for fiskens velferd under følgende forutsetninger..... (her følger vilkår a-f)»

Innovasjon skal følge et planmessig løp

Overordnede føringer for planen

Planen skal omfatte alle krav som stilles i § 20 tredje ledd.

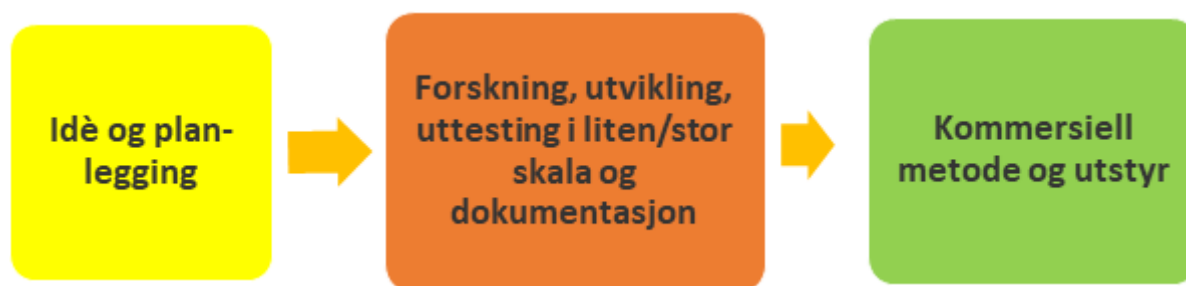
- Planen skal omfatte alle faser, herunder evaluering av utprøvingen, og utarbeidelse av dokumentasjon om konsekvensene for fiskens velferd.
- Planen skal være målrettet, inneholde oversikt over hva som skal prøves ut, omfang, utstyr, personell, sted, kriterier for utprøving og stopp mm.
- Planen skal legge grunnlag for et forutsigbart løp som følger vitenskapelige prinsipper for utprøving og dokumentasjon.
- Planleggingen må resultere i et dokument som skal kunne evalueres.
- Utprøvingen kan ikke begynne før planleggingen er avsluttet. Av bokstav c følger det at kompetanse innen fiskevelferd må involveres fra planleggingsfasen.

Akvakulturdriftsforskriftens § 20 tredje ledd bokstav a) setter følgende forutsetning:

a) det foreligger en plan for hvordan utprøvingen skal gjennomføres, dokumenteres og evalueres.

Innovasjonsløpet

God planlegging innebærer at man har en overordnet plan for hele innovasjonsløpet fra idé til ferdig kommersielt produkt, før man setter i gang med forsøk og utprøving.

Figur 1. Illustrasjon av veien fra en idé til ferdig kommersielt produkt.

Idé og planleggingsfasen

Allerede i idé- og planleggingsfasen må man vurdere om metoden eller utstyret har potensiale til å fungere innenfor dyrevelferdsmessige forsvarlige rammer. Man bør derfor ha kontakt med relevante samarbeidspartnere med rett kompetanse, og det er viktig å innhente tilgjengelig kunnskap. Det bør utarbeides gode planer for både utviklings- og dokumentasjonsløpet som også sikrer at velferden til fisken ivaretas i forsknings- og utviklingsfasen.

Det er hensiktsmessig å legge opp til del-evalueringer, jf. planen over.

For å sikre best mulig velferdsdokumentasjon bør dokumentasjonsarbeidet være en integrert del av utviklingsløpet fra første dag, og ikke være noe man gjør når metoden i praksis er ferdig utviklet.

Allerede i planleggingsfasen må man tenke på hvordan resultatene skal presenteres, og hvordan man kan tilrettelegge for forsvarlig bruk gjennom en brukerhåndbok etc.

Husk at Mattilsynet skal kunne føre tilsyn med dokumentasjonen.

Forsknings-, utviklings- og utprøvningsfasen

Hoveddelen av dokumentasjonen av fiskevelferd foregår i forsknings-, utviklings- og utprøvningsfasen. Hvis det viser seg at metoden eller utstyret ikke har potensiale til å fungere velferdsmessig forsvarlig, skal man avbryte på dette nivået.

Denne fasen inneholder all utprøving. Det vil si fra og med forsøk uten fisk, innledende forsøk med få fisk, og fram til storskala utprøving i det omfang som er nødvendig for å vurdere om metoden er egnet og for å utvikle fullstendig dokumentasjon og brukerhåndbok.

Oppfølging i kommersiell fase

Utvikler av metoden/utstyret bør ha tett oppfølging av hvordan metoden eller utstyret fungerer under ordinært bruk, også etter kommersialisering. Dette er viktig for å oppdage forbedringspotensial og eventuelle svakheter og risikofaktorer som ikke ble avdekket i forsknings-, utviklings- og utprøvningsfasen.

Dokumentasjon og brukerveiledninger må oppdateres fortløpende. Eventuelle tiltak må iverksettes, inkludert oppgradering av utstyr som er i bruk.

Både dyreeier og utstyrsleverandør har et ansvar for å ta i bruk eventuell ny kunnskap som kommer etter kommersialisering.

Systematisk risikovurdering for å kartlegge mulige velferdskonsekvenser

Før forsøk og utprøving av metoder og utstyr må man gjennomføre en systematisk risikovurdering for å kartlegge mulige konsekvenser for fiskevelferden.

Havforskningsinstituttet har laget et skjema for velferdsvurdering av ny teknolog. Du finner det [her](#). Dette eller lignende skjemaer kan brukes. Merk at ny teknologi også kan ha punkter som ikke er dekket av skjemaet.

En god risikovurdering henter inn relevant kunnskap og viser hva det er viktig å vektlegge ved forsøk og utprøving. Risikovurderingen vil også vise om det er nødvendig å gjennomføre forsøk og utprøvinger eller om dette er åpenbart unødvendig.

Utarbeid kriterier for å avbryte utprøvingen

Dersom man gjennomfører forsøk eller utprøving med levende fisk må det være utarbeidet konkrete stoppkriterier både for forventete og ikke forventete negative velferdseffekter. Om nødvendig må fisken i slike tilfeller avlives. Atferdsrespons, skade og dødelighet er eksempler på relevante kriterier.

Utprøving gjennomføres ved bruk av færrest mulig fisk

Bestemmelsen bygger på tilsvarende prinsipper i forsøksdyrregelverket. I forarbeidene ble det vist til prinsippene der knyttet til "3R" (dvs. Replace= bruke andre metoder enn dyr, Reduce= færrest mulig dyr som gir anvendbare resultat, Refine= redusere belastningen på dyrene).

Prinsipp knyttet til å redusere belastning på dyrene er ikke tatt inn som vilkår i § 20, siden belastende forsøk krever tillatelse etter forsøksdyrregelverket.

Før hvert nytt trinn i et utviklingsløp bør det også foretas en realitetsvurdering om man bør gå videre eller ikke.

Akvakulturdriftsforskriftens § 20 tredje ledd bokstav b) gir følgende forutsetning:

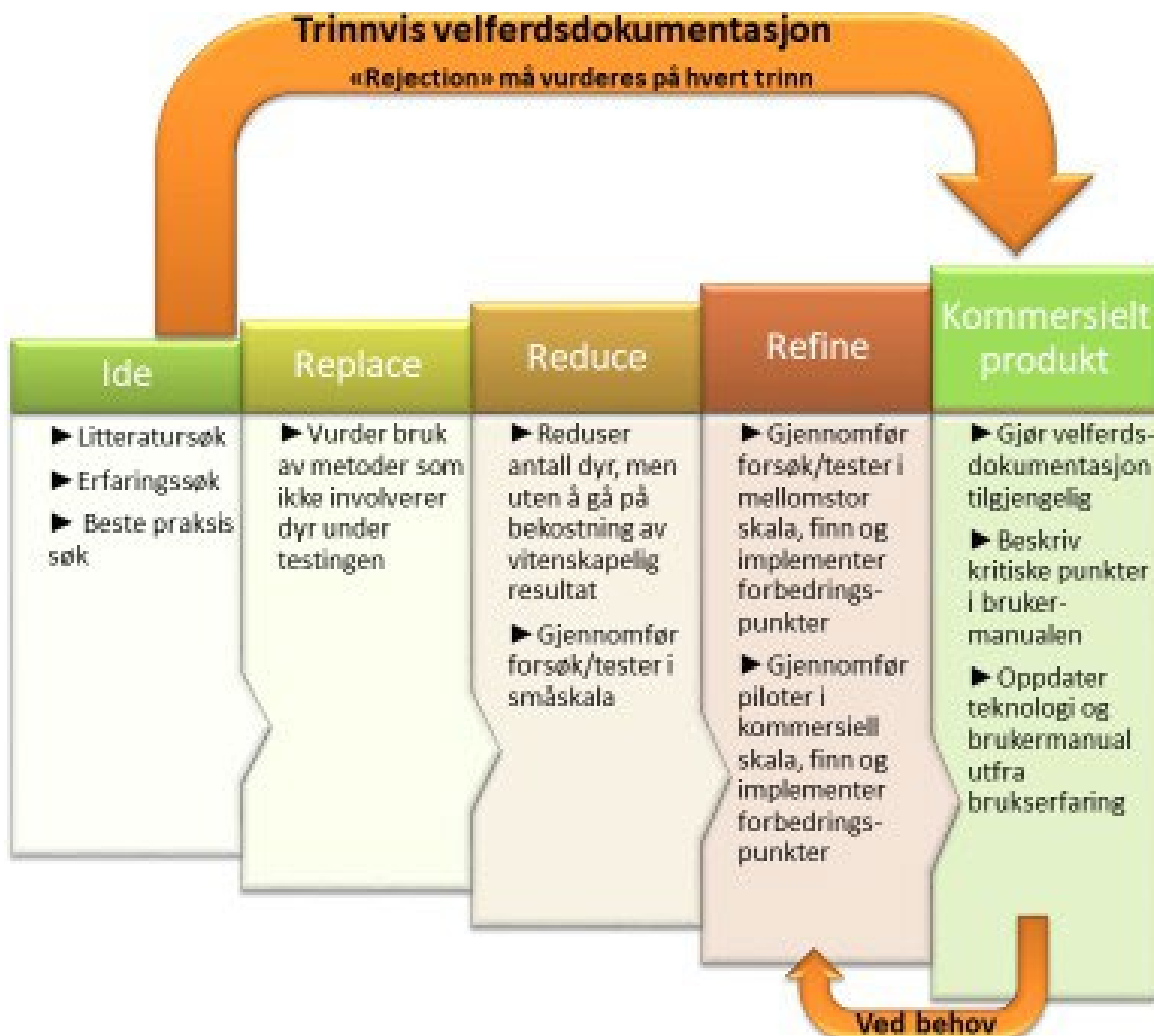
b) utprøvingen gjennomføres ved bruk av færrest mulig fisk.

Trinnvis utprøving nødvendig for å sikre bruk av færrest mulig fisk

Krav til bruk av færrest mulig fisk innebærer at utprøvingen om mulig skal gjennomføres trinnvis:

- Beregninger, risikovurderinger og forsøk gjøres **uten bruk av levende fisk**. Dette kan f.eks. være innhenting av tilgjengelig kunnskap/litteratur, tekniske beregninger, gjennomgang for å identifisere og fjerne risikopunkter (f. eks skarpe kanter og for knappe svinger i transportrør), bruk av «sensorfisk» og avlivet fisk osv.
- Forsøk/utprøvinger med levende fisk skal omfatte **så få fisk som mulig**.
- **Fullskala** utprøving/forsøk gjennomføres om nødvendig til slutt når velferdsrisikoen er redusert til et minimum.

En slik trinnvis utprøving sikrer at det brukes færrest mulig fisk, jf. krav i både forskrift om bruk av dyr i forsøk og akvakulturdriftsforskriftens §20 tredje ledd bokstav b).

Figur 2: Illustrasjon av veien fra en idé, via forsknings-, utviklings- og utprøvningsfasen og de 3R-er, til et ferdig kommersielt produkt. Det er viktig å vurdere om metoden/teknologien er hensiktsmessig for hvert trinn. Illustrasjon Kristine Gismervik

Forsvarlig utprøving og god datakvalitet krever rett kompetanse

God datakvalitet forutsetter god kompetanse hos de som risikovurderer, planlegger og gjennomfører forsøk og utprøving. Det er kompetansekrav både for meldepliktige utprøvinger (akvakulturdriftsforskriftens § 20) og for søknadspliktige forsøk (Forskrift om bruk av dyr i forsøk § 24).

Kompetanse innen fiskevelferd er nødvendig i alle faser av utviklingsløpet, og er derfor tatt inn som et eget vilkår i akvakulturdriftsforskriften § 20. Slik kompetanse er både viktig for å sikre et designe av utviklingsløp som er egnet til å få fram pålitelige resultater, og for å ivareta fiskens velferd under forsøket.

Kravet gjelder relevant kompetanse i fiskevelferd. I noen tilfeller vil derfor generell kompetanse som f.eks. fiskehelsepersonell være tilstrekkelig, mens andre ganger vil spesialkompetanse, som f.eks. forsker innen et spesialområde være nødvendig. Dette må vurderes alt etter utprøvingens art og omfang.

I tillegg er det også krav til relevant kompetanse innen «*andre aktuelle fagområder*». Dette kravet er satt fordi planlegging, gjennomføring og behandling av resultatene, kan kreve personell med ulik praktisk, teoretisk og teknisk kompetanse. Også dette må vurderes alt etter utprøvingens art og omfang.

Kompetanse til å designe og gjennomføre forsøk og utprøving etter vitenskapelige prinsipper, er en forutsetning.

Forskrift om forsøk med dyr har også krav til kompetanse. Disse kravene er mer omfattende enn de som følger av akvakulturdriftsforskriften § 20.

Utprøvingen skal skje etter vitenskapelige prinsipper

Begrunnelsen for kravet, er å sikre at utprøvingen er egnet til å dokumentere de velferdsmessige konsekvensene av metoden ved den aktuelle bruken. For at utprøvingen skal kunne frembringe slik dokumentasjon, må man ha en vitenskapelig tilnærming til utprøvingen.

For at vilkåret skal være oppfylt må utprøvingen planlegges, gjennomføres, evalueres og dokumenteres ved bruk av objektive kriterier som gir målbare og reproducerbare beskrivelser av metodens eller utstyrets konsekvenser for fiskevelferden.

Forutsetningene listet opp i bokstav a-c er nødvendig for å oppfylle kravet i bokstav d).

Nedenfor redegjør vi for ytterligere hensyn som er viktige for å sikre at utprøving og dokumentasjon gjennomføres etter vitenskapelige prinsipper.

Utprøving etter vitenskapelige prinsipper

Utprøving og dokumentasjon av effekter på dyrevelferd skal skje etter vitenskapelige prinsipper. Dette inkluderer at utprøvingen gjøres ved en trinnvis tilnærming (fig 2), bruker objektive målemetoder, og ved behov gjenta og bruke kontrollgrupper. En metode kan være sammensatt av flere delprosedyrer som må testes ut og dokumenteres hver for seg før den

Akvakulturdriftsforskriftens § 20 tredje ledd bokstav c) gir følgende forutsetning:

c) utprøvingen planlegges, gjennomføres, evalueres og dokumenteres i samarbeid med personell med relevant kompetanse innen fiskevelferd og andre aktuelle fagområder.

Akvakulturdriftsforskriftens § 20 tredje ledd bokstav d) gir følgende forutsetning:

d) uttestingen skal skje etter vitenskapelige prinsipper og skal kunne dokumentere de velferdsmessige konsekvensene av metoden ved den aktuelle bruken.

sammensatte metoden testes ut (f.eks. direkte fysisk og atferdsmessig effekt av høye temperaturer, spyling, børsting etc.).

Hvert forsøk/hver utprøving må ha en klar problemstilling og være gjort på en etterprøvbart og systematisk måte, som er egnet til å gi relevante resultater.

Relevante velferdsparametere

Fiskeparametere

All dokumentasjon av velferdskonsekvenser for metoder og utstyr må være basert på relevante velferdsparametere, som er målbare og sier noe konkret om fiskens velferd. Så langt det er mulig bør det benyttes etablerte skåringssystem, for eksempel parametere fra [Fishwell](https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/j.1753-5131.2012.01083.x) og SWIM (<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/j.1753-5131.2012.01083.x> og <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/raq.12039>).

Ved bruk av visuelle registreringer, som ytre velferdsindikatorer og histologi, er det viktig at skåringene er godt beskrevet. Vær oppmerksom på at dokumentasjon av metoder og utstyr også kan kreve registreringer ved hjelp av spesialiserte og tekniske målinger, f.eks. måling av bevissthet eller andre fysiologiske parametere som f.eks. kortisol og genuttrykk.

Der det er relevant bør det i dokumentasjonen framkomme hvilke kontrollgrupper som ble benyttet, dvs. fisk som ikke ble utsatt for det aktuelle utstyret eller metoden. Der det ikke er mulig å ha parallelle kontrollgrupper, kan man f.eks. benytte data fra beste praksis ved bruk av tilsvarende metoder eller utstyr i sammenlignbare produksjonssykluser. Omfang og forsøk må beskrives slik at antall fisk og statistiske vurderinger kommer frem. De valgte velferdsparametere må være relevante for den aktuelle metoden eller utstyret, og det kan være nødvendig å ha flere måletidspunkter, f.eks. for dokumentasjon av kort- og langtidseffekter.

Velferdsdokumentasjonen må inneholde relevant informasjon om status for fisken som brukes i testingen, eksempelvis:

- Art
- Livsstadium, vektklasse
- Fisketetthet
- Håndteringsbelastning, dvs. hvor mange ganger fisken er håndtert
- Helsestatus, tåleevne, robusthet, skinnhelse etc.
- Føringstatus
- Annet

Der det er relevant må dokumentasjonen vise hvordan metoden eller utstyret påvirker velferdsparametere som det vi har listet opp nedenfor. Husk at flere av disse parametere forutsetter at forsøket eller utprøvingen har godkjenning etter forsøksdyrregelverket. Listen nedenfor er ikke uttømmende, og må tilpasses den enkelte utprøvingen.

- Atferd
- Nivå av stress, utmattelse
- Blodkjemi, f.eks. ioner
- Smoltifiseringsstatus
- Appetitt

- Regulering av gass i svømmeblæren
- Ytre skader (finner, hud, øye, snute osv)
- Indre skader (obduksjon av død og skadet fisk)
- Dødelighet
- Deformiteter
- Mottakelighet for sykdommer
- Behov for næringsstoffer
- Annet

Vannparametere

Dokumentasjonen av velferdskonsekvenser må beskrive de fysiske/kjemiske forhold som er aktuelle for praktisk bruk av metoden eller utstyret. Disse må være målt på relevante tidspunkter.

Der det er relevant for velferden må velferdsdokumentasjonen inneholde relevant informasjon om vannkvaliteten og vannforhold både før og gjennom utprøvingen, eksempelvis:

- Gjennomstrømming eller resirkulering av vann
- Strøm
- Bølger
- Vanntemperatur
- Oksygen
- Karbondioksid
- Turbiditet
- Ulike nitrogenforbindelser
- Hydrogensulfid
- Mikrobiologisk kvalitet
- pH
- Salinitet
- Tilsatte stoffer, f.eks. skumhindrende midler eller beroligende midler
- Annet

Utprøving skal dokumentere de velferdsmessige konsekvensene av metoden ved den aktuelle bruken

De velferdsmessige konsekvensene må framkomme av devalueringer og sluttokumentasjonen. Dette gjelder uavhengig av om utprøvingen viser at metoden eller utstyret er egnet og kan brukes, eller man gjennom utprøvingen konkluderer med at metoden eller utstyret ikke er egnet.

For å sikre kvalitetskravene til dokumentasjonen, må devalueringer og sluttdokumentasjon beskrive:

- Resultater av trinnvis utprøving, dvs. også uten fisk
- Effekt på velferd fra hver enkelt delprosedyre
- Effekt på velferd når delprosedyrer settes sammen (akkumulert velferdseffekt)
- Effekt på velferd ved gjentatt bruk i forhold til frekvens og mengde, eksempelvis gjentatte avlusinger
- Velferdseffekter av langvarig bruk, eksempelvis nye driftsformer
- Nytteverdi av metoden: Eksempelvis avlusings-effekt eller effekt mot lusesmitte ved en ny metode eller driftsform som har dette som formål
- Grenser for bruk av metoden/utstyret, når metoden må justeres eller avbrytes og hvor og hvordan dette skal måles/overvåkes. Eksempelvis fiskens helsetilstand før avlusing.
- Pålitelighet: Fungerer utstyret etter spesifikasjonene angitt under dokumentasjonsløpet.
- Fare-analyse: Identifikasjon av hvilke farer som kan oppstå når metoden kommer i "allmenn" bruk og hva som kan gjøres for å ha kontroll over disse farene. Vurdering av hvor robust metoden er i forhold til variasjon i miljø, fiskegruppe, operatører etc. Er det klare bruksveiledninger må disse komme frem.

Både akutte konsekvenser for velferden og konsekvenser som blir synlig over tid, må registreres.

Dokumentasjonen må bygge på utprøving som er tilstrekkelig oppskalert til å vise at metoden eller utstyret er fiskevelferdsmessig egnet til bruk i det omfang som det skal brukes kommersielt.

Dokumentasjon i henhold til disse vil også kunne bidra til enkel utarbeidelse av gode brukerveiledninger som tilrettelegger for forsvarlig bruk.

Utprøvingen skal være meldt inn til Mattilsynet

Dokumentasjon etter utprøving

Mattilsynet kan etterspørre dokumentasjon, jf. innmeldte utprøvinger. Slik dokumentasjon kan utformes i tråd med kravene skissert over i dette vedlegget.

Mattilsynet har ikke laget konkrete føringer for hvordan dokumentasjon skal sendes enda. Tydeligere krav til innsending av dokumentasjon vil bli utarbeidet i forbindelse med revisjon av veilederen.

Dokumentasjon ved bruk

Krav til oppdretter som bruker metoder og utstyr

Ved ordinær drift må oppdretter etterspørre og kunne framlegge dokumentasjon på konsekvensene for fiskens velferd.

Dokumentasjonen må gjøres tilgjengelig på en måte så den kan fremlegges ved inspeksjon. Det forutsettes at oppdretter etterspør denne dokumentasjon.

Dokumentasjonen må kunne vise at metoden eller utstyret er framkommet i tråd med kravene i regelverket, som dette vedlegget gir veiledning om.

Dokumentasjonen må være i en form som setter oppdretter i stand til å vurdere om metoden eller utstyret vil være forsvarlig under rådende forhold. Den må også gi nødvendige instruksjoner for rett bruk som ivaretar fiskens velferd.

Krav til den som markedsfører og omsetter metoder og utstyr

Den som markedsfører og omsetter metoder og utstyr må altså kunne vise kundene sine hvordan dette er utviklet, at det er i tråd med regelverket, og hvordan det skal brukes på en måte som er forsvarlig ut fra hensynet til dyrevelferd.

Dokumentasjon av velferdskonsekvenser må være basert på de risikovurderinger, utprøvinger og/eller forsøk som er gjort. Relevante data og resultater må presenteres på en samlet og oversiktlig måte, gjerne som en sluttrapport med referanser og vedlegg. Dersom det er nødvendig for forsvarlig bruk, må det også utarbeides brukerveiledning. Avhengig av kompleksiteten og velferdsrisikoen for metoder og utstyr vil dokumentasjonen være mer eller mindre omfattende.

Dokumentasjonen må beskrive begrensninger og grenseverdier for bruk. Det er de konkrete forholdene metoden/utstyret er utprøvd under som danner rammen for bruken. Utenfor disse rammene vil bruken være ulovlig.

Ved forbedringer, endringer eller ny kunnskap som følge av bruk, må dokumentasjonen og/eller brukerveiledningen oppdateres tilsvarende.

Akvakulturdriftsforskriftens § 20:

tredje ledd bokstav e) sier:

«e) det er meldt fra til Mattilsynet om hva som skal utprøves, og start og sluttdato for utprøvingen. Meldingen skal sendes slik Mattilsynet bestemmer. Nærmere krav til meldeplikten fastsettes av Mattilsynet»

Bokstav e) gjelder melding før oppstart av utprøving. Les mer om dette i veilederens kap. 5.2 eller [her](#).

tredje ledd bokstav f) sier:

«f) dokumentasjon om metodens, installasjonens eller utstyrets konsekvenser for fiskevelferd, skal sendes slik Mattilsynet bestemmer. Nærmere krav til meldeplikten fastsettes av Mattilsynet.»

Akvakulturdriftsforskriftens § 20, andre ledd første setning sier:

«Metoder, installasjoner og utstyr kan bare brukes i et akvakultur-anlegg når konsekvensene for fiskens velferd er dokumentert.»

